

انتخابات پارلمانی ترکیه

محمد اکرام اندیشمند

امروز 17 جوزای 1394 (یکشنبه 7 جون 2015) در ترکیه برای رقابت بر سر 550 کرسی پارلمان، انتخابات پارلمانی برگزار می شود. افزون بر شماری از احزاب کوچک، احزاب اصلی که بر سر این کرسی ها با هم رقابت می کنند، عبارت اند از:

1- حزب عدالت و توسعه (AKP) به رهبری احمد داود اوغلو صدراعظم فعلی ترکیه که بنیانگذار این حزب رجب طیب اردغان رئیس جمهور ترکیه است. این حزب در سیزده سال اخیر با سه دوره انتخابات پارلمانی، حکومت را به تنهایی در دست دارد و با سیاست های لیبرال اقتصادی خود نقش مهمی در رشد و توسعه اقتصادی ترکیه داشته است.

حزب حاکم عدالت و توسعه، به خصوص بنیانگذار آن رجب طیب اردغان در این انتخابات خواسته بیشتر از پیروزی برای دوام حاکمیت دارد. این حزب که اکنون 326 کرسی پارلمان را بدست دارد، در صدد تغییر سیستم پارلمانی به نظام ریاستی است تا قدرت اجرایی از صدراعظم به رئیس جمهور انتقال یابد. اما برای دسترسی به این هدف، حزب عدالت و توسعه یا 367 کرسی پارلمان را (بیش از دو سوم کرسی ها) ببرد تا از طریق این اکثریت مطلق پارلمانی، سیستم را ریاستی بسازد و یا با بردن 330 کرسی پارلمان، تغییر قانون اساسی را جهت تغییر از نظام پارلمانی به ریاستی، به همه پرسى بگذارد.

2- حزب جمهوری خواه خلق (CHP) به رهبری کمال قیچدار اوغلو، حزب میانه رو، ملی گرا و سوسیالیست مشرب است. این حزب حالا نیز در پارلمان ترکیه 135 کرسی دارد. با برنامه ها و سیاست خارجی عدالت و توسعه، به خصوص در جهت تغییر نظام از پارلمانی به ریاستی مخالفت است.

3- حزب حرکت ملی (MHP) به رهبری دولت باغچه لی که حزب راست افراطی است و با نقش بیشتر و آزادی کردها و مذاکره با آنها به خصوص با عبدالله اوچلان رهبر حزب کارگران (PKK) و با جریانهای چپ به شدت مخالفت می ورزد. این حزب اکنون دارای 53 کرسی در پارلمان است و حزب عدالت و توسعه را متهم به مخالفت با افکار و سیاست های مصطفی کمال اتاترک بنیانگذار ترکیه نوین می کند که ترکیه بر مبنای آن اندیشه و سیاست، دارای نظام حاکم سیاسی سکولاریزم است.

4- حزب دموکراتیک خلق ها (HDP) به رهبری صلاح الدین دمیرتاش و خانم فیگن یوکسه کداغ. این حزب در واقع حزب سیاسی جامعه کردهای ترکیه است که در صدد کسب ده درصد آرا هستند تا به پارلمان ترکیه راه یابند. این حزب اکنون بصورت مستقل دارای 36 نماینده در پارلمان است. مطابق قانون اساسی سال 1980 پس از کودتای جنرال کنعان اورن، حزبی که ده درصد آرای کل کشور را نداشته باشد، از حضور در پارلمان محروم می ماند. کرد ها تا اکنون بصورت مستقل تا سی کرسی در پارلمان بدست آورده اند، اما در قالب حزب از این سد عبور نکرده اند. این در حالی است که همیشه حزب دوم در مناطق کرد نشین به جای آنها کرسی بیشتر را در پارلمان تصاحب کرده اند. اگر این بار حزب مذکور از سد ده درصدی عبور کند، صاحب 58 تا 60 کرسی پارلمان می شود و به همین حد یا کمتر از آن، تعداد کرسی های حزب عدالت و توسعه در پارلمان کاهش می یابد. چون این شانس را حزب عدالت و توسعه از

دست میدهد که در مناطق عمدتاً کرد نشین کرسی های پارلمان را به عنوان حزب دوم برنده بنا بر محدودیت قانون اساسی تصاحب کند. از آنجاییکه در این دوره انتخابات برخی از نیروهای چپ ترکیه و متعلق به ترک زبانها نیز از حزب دموکراتیک خلق ها حمایت می کنند، احتمال راه یابی این حزب به پارلمان بیشتر می شود. اگر چنین شود، ترکیه وارد یک مرحله جدید تحول سیاسی خود در 9 دهه اخیر خواهد شد.

نتیجه این انتخابات چه خواهد بود؟

اگر حزب عدالت و توسعه (AKP) به تنهایی اکثریت نسبی کرسی ها را در ماندن به قدرت سیاسی بدست نیاورد و حزب دموکراتیک خلق ها (HDP) به عنوان حزب سیاسی کردها با کسب ده درصد آرا به پارلمان راه یابد، حزب عدالت و توسعه ناگزیر است تا با این حزب و یا با یکی از دو حزب دیگر دست به تشکیل دولت ائتلافی بزند. دولت ائتلافی با حزب کردها، نیازمند شناخت حقوق مدنی بیشتر به کردها، حتی تا شکل دهی یک دولت فدرال خواهد بود. و تشکیل دولت ائتلافی با حزب راست افراطی، تشنج با کردها را افزایش خواهد داد و معضل کردها باقی خواهد ماند. از سوی دیگر عدم راه یابی حزب دموکراتیک خلق ها به پارلمان، ممکن است کردها (PKK) را بسوی جنگ با دولت ترکیه ببرد. پیروزی قاطع حزب عدالت و توسعه و دوام حکومت تک حزبی آنها و به خصوص تغییر سیستم از پارلمانی به ریاستی که قدرت رجب طیب اردغان بسیار افزایش می یابد، ممکن است موجب توافق اردغان با کردها در رسیدن به یک راه حل سیاسی شود و منازعه کردها پایان یابد.